

2020-10-29
A2020/02203**Arbetsmarknadsdepartementet**Barnombudsmannen
Box 22106
104 22 Stockholm

Uppdrag att ta fram kunskap om barns och ungas utsatthet för rasism

Regeringens beslut

Regeringen ger Barnombudsmannen i uppdrag att utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ta fram och sammanställa kunskap om barns och ungas utsatthet för rasism.

I uppdraget ingår att utifrån barns och ungas perspektiv göra en kartläggning av barns och ungas utsatthet för rasism. Med rasism avses den beskrivning av olika former av rasism som omfattas av den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Vidare ska myndigheten kartlägga aktuell forskning och relevanta studier på området inklusive statistik över anmälningar av t.ex. diskriminering på grund av etnicitet och religion. Barnombudsmannen ska i genomförandet av uppdraget inhämta erfarenheter från barn och unga samt relevanta aktörer inom civilsamhället.

Syftet med uppdraget är att få en samlad bild av hur rasismen mot barn och unga tar sig uttryck och i vilka sammanhang, och om hur barns och ungas livsvillkor påverkas av rasism samt hur barns och ungas utsatthet för rasism kan motverkas och förhindras.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Diskrimineringsombudsmannen, Statens skolverk, Barn- och elevombudet vid Statens skolinspektion och Statens medieråd.

Barnombudsmannen får för uppdragets genomförande 2020 använda högst 300 000 kronor från utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism

m.m., anslagsposten 10. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska senast ske den 1 december 2020. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast i samband med slutredovisning.

Barnombudsmannen ska redovisa uppdraget senast den 1 december 2021. Kopia till Forum för levande historia och Statens medieråd. En ekonomisk redovisning av använda medel ska lämnas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast i samband med slutredovisningen. Redovisningarna ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Den totala kostnaden för att genomföra uppdraget beräknas till 1 200 000 kronor.

Skälen för regeringens beslut

Utsatthet för rasism och liknande former av fientlighet riskerar att påverka både individer och samhället i stort bland annat genom inverkan på barns och ungas psykiska hälsa, förekomsten av diskriminering, minskad tillit till myndigheter och i förlängningen på demokratin. För barn och unga riskerar bland annat skolgången och möjligheten till utveckling att påverkas negativt.

Sverige ska vara ett land fritt från rasism och hatbrott. Regeringens arbete mot rasism utgår från den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Ett av planens strategiska områden är mer kunskap, utbildning och forskning.

Arbetet inom ramen för planen har bidragit till ökad kunskap om hur rasismen i Sverige tar sig uttryck. Det finns trots detta fortfarande ett stort behov av att få ökad kunskap om livsvillkor för olika grupper av människor, däribland barn och unga, som riskerar att utsättas för rasism.

Av Barnombudsmannens årsrapport 2020 som bland annat baseras på samtal med barn och unga framgår att en majoritet av barnen var medvetna om alla barns lika värde samtidigt som de beskrev situationer där de behandlats kränkande och diskriminerats, exempelvis på grund av sin tillhörighet till en minoritet eller sin hudfärg. Rasism togs också upp av flera barn som ett problem i Sverige.

Organisationen Friends kartläggning (årsrapport 2020) ger en liknande bild och konstaterar att etnicitet är den vanligaste orsaken till trakasserier och diskriminering i grundskolan, både på låg- och mellanstadiet.

Även anmälningar till Statens skolinspektion, Barn- och elevombudet och Diskrimineringsombudsmannen visar på utmaningar när det gäller barns och elevers upplevelser av olika former av rasism i skolan och diskriminering.

Statens medieråds undersökning Ungar och medier (2019) visar på att både barns och ungas användning av sociala medier och utsattheten för elakheter och mobbning på internet har ökat. Detta medför även en ökad risk för att utsättas för rasism och liknande former av fientlighet på nätet.

Behovet av att särskilt uppmärksamma barns och ungas utsatthet i arbetet mot rasism får stöd i barnkonventionen. Av artikel 2 framgår att de rättigheter som anges i konventionen ska tillförsäkras alla barn utan åtskillnad av något slag, exempelvis etnicitet, hudfärg eller religion, och att staten ska vidta lämpliga proaktiva åtgärder för att säkerställa att alla barn ges möjlighet att jämlikt åtnjuta dessa rättigheter. I barnkonventionen stadgas även att barn och unga ska skyddas mot alla former av fysiskt och psykiskt lidande. Därtill ska rätten till liv och utveckling samt barnets bästa beaktas, vilka utgör konventionens grundläggande värderingar.

Ytterligare en av grundprinciperna i barnkonventionen är rätten för alla barn att bli hörda och få sina åsikter beaktade. I uppdraget ingår att låta barn och unga bli delaktiga för att få en samlad bild av barns och ungas utsatthet för rasism.

FN:s barnrättskommitté påpekar i sina senaste rekommendationer att Sverige bör fokusera mer på att arbeta förebyggande mot diskriminering och vidta åtgärder för att skydda barn i sårbara situationer, särskilt barn i marginaliserade familjer och barn till utlandsfödda föräldrar.

Barnombudsmannen bör därför få i uppdrag att utifrån barnkonventionen ta fram och sammanställa kunskap om barns och ungas utsatthet för rasism.

På regeringens vägnar

Åsa Lindhagen

Annilie Nyberg

Kopia till

Justitiedepartementet/Krim
Finansdepartementet/OFA/ESA
Utbildningsdepartementet/S och GV
Kulturdepartementet/MD och CSM
Arbetsmarknadsdepartementet/MRB
Brottsoffermyndigheten
Kammarkollegiet
Statens skolverk
Statens skolinspektion, Barn- och elevombudet
Sametinget
Statens medieråd
Forum för levande historia
Diskrimineringsombudsmannen